

УДК 791.221.4(477)

DOI: 10.31866/2617-2674.2.2018.151822

*Тетяна Журавльова,**ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1724-6395>**кандидат мистецтвознавства,**молодший науковий співробітник**відділу екранно-сценічних мистецтв та культурології,**Інститут мистецтвознавства, фольклористики**та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України,**Київ, Україна**e-mail: Juravliova-T@bigmir.net*

ТРИ ІСТОРІЇ ПРО КОХАННЯ: МЕЛОДРАМАТИЗМ В КІНОСВІТІ КІРИ МУРАТОВОЇ

Мета роботи полягає в дослідженні ролі та специфіки функціонування елементів мелодрами в аналізованих фільмах К. Муратової. З огляду на поставлені завдання в роботі застосовано **наступні методи**: *порівняльно-генетичний* – в осмисленні мелодраматизму як явища культури та у розгляді співіснування мелодраматичних прийомів і принципів авторського кінематографа у творчості зазначеного режисера; *структурний* метод – у розкритті знакової та образної системи мелодрами в структурі зазначених стрічок та у з'ясуванні ключових закономірностей їхньої взаємодії; *текстологічний* метод залучений для виявлення елементів мелодрами у кінотексті кожного з фільмів: від сюжету в цілому до драматургії окремого епізоду, також у аналізі прийомів кінематографічної виразності.

Висновки. Дослідження довело опосередковане існування певних властивостей мелодрами, зокрема сюжетних модусів, в творчості К. Муратової. На матеріалі стрічок, де основним елементом змісту є любовний трикутник, виявлено тяжіння режисерки до пародіювання жанрових ознак мелодрами. Досліджувані фільми засвідчують також звернення режисера до аудиторії через мелодраматичні засоби виразності, які за своїм функціональним навантаженням спонукають до співпереживання події, підсиленню емоційності сцени, співчуття героям тощо.

Ключові слова: *мелодрама, мелодраматизм, К. Муратова, авторський кінематограф.*

Татьяна Журавлёва, кандидат искусствоведения, младший научный сотрудник отдела экранно-сценических искусств и культурологии, Институт искусствоведения, фольклористики и этнологии им. М. Т. Рильского НАН Украины, Киев, Украина

Три истории о любви: мелодраматизм в киномире Киры Муратовой

Целью работы является исследование роли и специфики функционирования элементов мелодрамы в указанных фильмах К. Муратовой. Учитывая поставленные задачи и предмет исследования в работе использованы следующие **методы**: *сравнительно-генетический* – в осмыслении мелодраматизма как явления культуры и в рассмотрении сосуществования мелодраматических приемов и принципов авторского кинематографа в творчестве указанного режиссера; *структурный* метод – в раскрытии знаковой и образной системы мелодрамы в структуре указанных лент и в выяснении ключевых закономерностей их взаимодействия; *текстологический* метод использован для выявления элементов мелодрамы в кинотексте каждого из фильмов: от сюжета в целом к драматургии отдельного эпизода, также в анализе приемов кинематографической выразительности.

Выводы. Исследование доказало опосредованное существование определенных свойств мелодрамы, в частности сюжетных модусов, в творчестве К. Муратовой. На материале лент, где основным элементом содержания является любовный треугольник, обнаружено тяготение режиссера к пародированию жанровых признаков мелодрамы. Исследуемые фильмы свидетельствуют также об обращении режиссера к аудитории через мелодраматические средства выразительности, такие как: музыка, изобразительные средства, образные стереотипы, которые по своей функциональной нагрузкой побуждают к сопереживанию события, усилению эмоциональности сцены, сочувствию героям и т.д. Также отмечено, что присущие мелодраматизму художественные приемы не ограничиваются жанром мелодрамы и способны распространяться на различные жанры и направления киноискусства.

Ключевые слова: *мелодрама, мелодраматизм, К. Муратова, авторский кинематограф.*

Tetiana Zhuravlova, Ph.D. in Art History, Junior Researcher, Department of Screen-Stage Arts and Cultural Studies, Institute of Art Studies, Folklore Studies and Ethnology. M.T. Rilsky NAS of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Three stories on amour: melodramatic qualities in the cinema world of Kira Muratova

The aim of the research consists in studying a role and specificity of melodramatic elements' functioning in K. Muratova's films under consideration. Taking into consideration the tasks being set, the study employs the following methods. **The methodology of the research** is *comparative genetic*, which is conducive to understanding the melodramatic qualities as a cultural phenomenon, as well as to examining the coexistence of melodramatic devices and principles of the auteurist cinema within the creation of the film director under study; *structural* method being contributory to revealing the sign and image system of melodrama within the structure of the indicated films, as well as to ascertaining the key regularities of their interaction; and *textual critical* method, being instrumental in detecting melodramatic elements in a cinematographic text of each of the films (from a plot in general to a dramatic concept of an episode), as well as to analysing the devices of cinematographic expressiveness.

Conclusions: The research has proved the mediated existence of certain characteristics of melodrama (modi of plot) in the K. Muratova creation. Based on the stuff of the films having the love triangle as a principal element of content, the study finds out the film director's inclination to parodying genre features of melodrama. The K. Muratova film works under consideration also witness her addressing to visitors via melodramatic means of expressiveness, which by their functional load bring about the empathy of an event, the strengthening of emotionality of a scene, the commiseration for heroes, etc.

Key words: *melodrama, melodramatic qualities, K. Muratova, auteurist cinema.*

Вступ. Видатна режисерка Кіра Муратова, яка вже з перших робіт вирізнялася непересічним творчим мисленням, чималу кількість фільмів зняла в Україні. Своєю творчістю вона збагатила стильову палітру українського кіномистецтва, додала до його здобутків особливу манеру викладу художнього матеріалу. Реальність в її режисерській інтерпретації нерідко постає парадоксальною, абсурдною, що досягається завдяки поєднанню філософського осмислення буття з естетикою гротеску. Звичні загальнохудожні символи набувають нового трактування. До зазначених символів, смислових канонів належать і ті, які суголосні з естетичними принципами мелодрами, її елементи

наявні у багатьох роботах режисерки. Вони по-різному інтерпретовані, задіяні у відповідності до творчих завдань: у синтезі з іронічним ставленням до героїв чи ситуацій або, навпаки, для впливовості та емоційного забарвлення сцен чи епізодів. До розгляду запропоновано наступні стрічки К. Муратової: «Короткі зустрічі» (1967, Одеська кіностудія), «Довгі проводи» (1971, Одеська кіностудія), «Пізнаючи білий світ» (1978, Ленфильм).

Проблема, поставлена в статті, виходить з недостатньо дослідженого питання жанрового аспекту творчості К. Муратової. **Актуальність** полягає в осмисленні впливу елементів мелодрами на кіноестетику цієї режисерки, адже вітчизняним кінознавством досі спеціально не досліджувалось функціонування жанру мелодрами в авторському кінематографі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Кінознавець і філософ М. Ямпольський у 2015 році опублікував працю під назвою «Муратова. Опыт киноантропологии», де дослідив творчість К. Муратової з позиції антропології. 2007 року матеріали майбутньої монографії були надруковані в журналі «Киноведческие записки» у статті під назвою «Муратова: три фильма о любви», у якій автор запропонував філософський погляд на три перших фільми режисерки, яких об'єднує тема кохання. М. Ямпольський не акцентує увагу на жанрових особливостях стрічок Муратової, розглядаючи саме почуття кохання лише як сюжетний елемент та засіб кореляції інтимного, особистого й соціального в людському началі. Зара Абдуллаєва, письменниця й кінокритик, авторка книги «Кира Муратова. Искусство кино», погоджуючись із М. Ямпольським, вважає, що творчість Муратової – це перш за все, філософське осмислення світу. Також письменниця особливу увагу приділяє незвичайним, гротескним образам у творчості режисерки та візуальній поетиці її мистецтва. Пропоноване дослідження також спирається на роботи авторів, які в своїх наукових працях так чи інакше осмислювали специфіку стилю режисерки, його трансформацію відповідно до історичних передумов та естетичних пріоритетів самої К. Муратової. Зокрема, у статті Д. Золоєвої (2015) «Естетика абсурду як элемент кинесвиту Кира Муратовой» говориться про вплив філософів-екзистенціалістів, особіно Альбера Камю з його розумінням абсурдності людського існування та ідею самотності і приреченості, яка присутня в багатьох роботах Муратової. Українська дослідниця авторського кінематографу Г. Погребняк, розглядає одну з моделей кінематографічного авторства на прикладі фільмів К. Муратової. Учена вважає кінематографічний образ реальності надто песимістичним, таким, де реальність деконструюється аж до її спотворення, а режисерка вдається до маніпуляції уже відомими кодами. На протипагу Г. Погребняк, інша українська науковиця, Г. Чміль, доводить, що кіносвіт К. Муратової зорієнтований на співтворчість з боку глядача, на його емоційний відгук (2003, с.247)

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Автор цієї статті в своєму дисертаційному дослідженні (Журавльова, 2016) уперше у вітчизняному кінознавстві розглядає мелодраматизм не дискретно, з погляду його походження від жанру мелодрами, а комплексно. У контексті дослідження жанрово-стильових, структурних особливостей кінофільмів К. Муратової

запропоновано вважати поняття «елементи мелодрами» і «мелодраматизм» синонімічними.

Мета роботи полягає в дослідженні ролі та специфіки функціонування елементів мелодрами в трьох фільмах К. Муратової. Дослідження передбачає розв'язання наступних **завдань**: проаналізувати наукову літературу з теми статті; визначити естетичні принципи мелодрами та міру їхнього застосування режисером; виявити ті особливості режисерського стилю К. Муратової, які ґрунтуються на синтезі з мелодраматизмом.

Виклад основного матеріалу дослідження. Авторка запропонованого дослідження у першу чергу опиралась на працю М. Ямпольського «Муратова: Три фільми о любви», який обрав об'єктом аналізу саме зазначені у вступі фільми. Вони, на думку науковця, різняться з наступними стрічками спорідненістю з традиціями радянської кінопрози того часу. Але найхарактернішою їхньою особливістю є тема любові, яка розкривається через здатність однієї людини існувати заради іншої (Ямпольський, 2007, с.91). Ямпольський не пов'язує таку емоційну установку картин з мелодрамою, він взагалі не ставив собі за мету проаналізувати творчість К. Муратової в контексті жанрової системи. Його цікавив лише антропологічний аспект, який не вичерпується темою кохання, але поглиблює дискурс про філософію творчості видатної режисерки.

Морально-етичні, особистісні проблеми, з якими стикаються герої муратівських фільмів також дають підстави говорити про певні жанрові запозичення у створенні режисерської картини світу. Зокрема, мелодраматична умовність створила той драматичний каркас, на який потім нашаровувалися інші елементи художнього світу, інші смисли.

Якщо вести мову далі про мелодраму, то, на думку автора цієї статті, зазначені фільми поєднує наявність в сюжеті такого компоненту, як страждання. Як відомо, страждання в мелодрамі – це тема, метод впливу, основна характеристика героїв (Степанов, 2001, с.46). Крім того, цей стан (який наявний і в інших роботах митця) в загальній драматургії фільму стверджуються не лише через висхідну подію, а й через динаміку дії – певну кількість подій, їхню ритміку, колізій, які випробовують героя, надаючи йому змогу «виправити патологічну ситуацію, сюжет рухається в бік відновлення справедливості» (Шахматова, 2004, с.231). Так, різкі «порушення звичного зв'язку побутових явищ скеровує волю глядача до відновлення цих порушених зв'язків» – саме в цьому відомий дослідник мелодрами С. Балухатий вбачає «емоційну телеологію», тобто основний естетичний принцип цього жанру. (Балухатий, 1990, с.44). Необхідно зазначити, що саме в обраних стрічках режисерки «страждання» наявні не лише як сюжетний компонент, але й як рецептивна особливість мелодрами, коли події «чужого» життя стають близькими і вони, так би мовити, «привласнюються», глядач очищується через те, що чужі радості та печалі сприймаються й «проживаються» як власні. Досліджувані роботи К. Муратової засвідчують звернення режисера до аудиторії через мелодраматичні стереотипи, які за своїм функціональним навантаженням спонукають до співпереживання. «Картина світу» в цих фільмах ще не безнадійна, до людей ще можна обізватися і можна бути почутим.

Жанрову належність стрічки «Короткі зустрічі» (1967) можна було б однозначно визначити за зовнішньою фабулою: розірвавши стосунки з дружиною, Максим їде в експедицію і дозволяє собі нетривалий роман із зовсім юною буфетницею Надією. Це – структура типової мелодрами, яка, за законом жанру, мала б налаштуватися на фінальне викриття авантюристики. За наявності антагоністів у цій історії так би мало і статися. Але замість кривдниць ми спостерігаємо милу, заглиблену у власні почуття молоду дівчину.

У «Коротких зустрічах» Муратова немов балансує між пафосом мелодраматизму й побутовим прозаїзмом. І їй вдається зберігати художню цілісність картини завдяки органічному синтезу, здавалося б, зовсім різних художніх явищ. Камерну історію про любовний трикутник вона оповідає без істерик, бурхливих пристрастей, грюкання дверима. Натомість – короткі спогади обох жінок про одного й того ж чоловіка, фактично хронікальні епізоди міських вулиць, новобудов (місто розбудовується, а стосунки руйнуються), наявність випадкових персонажів «із реального життя», які «не грають роль», а немовби є героями телевізійного репортажу. Сюжет із зворотною хронологією викладу, де кадри початку історії знову з'являються майже в фіналі, – й немов замикають коло, яким ходять персонажі.

К. Муратова також запропонувала принцип очуднення, зміну звичного уявлення про мелодраму, залучила її прийоми до власних творчих завдань. Фактичний бік викладу подій (він і є мелодраматичним) використовується автором як засіб для розкриття душевних протиріч персонажів. Любовний трикутник тут – лише функція для означення внутрішніх конфліктів кожного з головних персонажів. Обставини виявляють зворотний бік образу кожного з учасників цієї історії кохання.

Думку про мелодраму навіное й пристрасна музика (Каравайчук комп.), що нагадує фортепіанний супровід «німих» кінострічок.

Наступним фільмом К. Муратової про кохання став фільм «Довгі проводи» (1971). Сама назва засвідчує, що тема емоційної порожнечі не вичерпала себе в одному фільмі, а розвивається режисеркою далі. Деяко змінюючи формат стосунків персонажів, Муратова залишає висхідні обставини – стан самотності, який намагається змінити головна героїня.

Сюжет, як і в попередньому фільмі, позбавлений яскравого зовнішнього конфлікту, так само відсутні відповідні жанрові колізії. Єдиний натяк на «інтригу» в «Довгих проводах» – це звістка про те, що синові Євгенії Василівни, Саші, батько пропонує переїхати жити до нього, у інше місто. Жінка дізнається про цю «вбивчу» новину, таємно прочитавши лист від колишнього чоловіка. Для «чистої» мелодрами ця звістка сама по собі не несе якогось важливого функціонального навантаження, якщо не є елементом подальшої колізії. Але такого не відбувається і вже сам факт розлуки із сином для головної героїні «трагічний» (мелодрама, за визначенням Е. Бентлі – це та ж трагедія, лише позбавлена невичерпного конфлікту).

Євгенія – протагоніст і антагоніст цієї історії. Сама створює собі життєві перепони й потім намагається їх подолати. Душевні протиріччя також можуть бути матеріалом мелодрами, навіть необов'язковим для героя є факт визнання

цього внутрішнього конфлікту. Її зусилля за будь-якої ціни залишити сина біля себе зовні нагадують гру в авантюрну мелодраму, зрештою, вона постійно грає, не говорить, а декламує. Бажаючи бути в центрі уваги, мати домагається єдиного – поваги й розуміння єдиного сина. Натомість часто виглядає комічною. Комічне й мелодраматичне у цьому фільмі виступають як теза й антитеза для набуття в результаті нової художньої цілісності.

Наслідуючи типову для мелодрами тематику руйнування родинних стосунків, ця історія не йде далі за законами жанру (не відбувається різких поворотів фабули, зміни «щасливих» та «нешасливих» моментів сюжету). Через низку нічого не значущих паралельних сюжетних ліній, довгих планів, фабула немов би обривається посередині і герої дивним чином приходять до «щастя» – взаєморозуміння.

У фільми співіснують два варіанти цього художнього способу відтворення дійсності: справжній і штучний, справжній – світ реальних переживань героїв, а штучний – світ «удаваної мелодрами» – комедії, світ гротескного «мелодраматизму», яким зловживає героїня, бажаючи грати роль відкинутої матері або ж моложавої кокетки, відхиляючи серйозні наміри свого прихильника.

Мотив самотності в мелодрамі – це такий самий конструктивний елемент, як і страждання. Самотність – запропоновані обставини, система координат, де починається й розвивається дія. Звідси емоційний імпульс, пошук кохання, стає характерним для розвитку мелодраматичного сюжету мотивом.

Героїня картини «Пізнаючи білий світ», Люба (Русланова) також шукає кохання, як і героїні вже зазначених робіт К. Муратової. Так само, як і Валентина, вона дивакувата, імпульсивна, адже не приховує свої почуття.

Кольорова гама «Білого світу» – це переважно чорно-сірі тони самого будівництва та залізобетонних конструкцій майбутніх будинків для працівників тракторного заводу. Це темно-брунатна жижа доріг, де регулярно грузнуть машини. І тільки кохання в прямому сенсі забарвлює цей незатишний, ще неоформлений, брудний та безмежний світ, що тільки-но споруджується. Той, хто закоханий, а вірніше – та, яка закохана (адже коханням позначені, марковані переважно молоді жінки) вбрані чи то у сніжно-білі сукні наречених чи мають хоч якийсь елемент яскраво-червоного кольору: хустина, шапочка, червона кофта під робою. Та справжнє кохання, як і годиться для мелодраматичної колізії, з'явилося несподівано, але в «типових» обставинах – у багні непохідних шляхів. Коричневий бруд дороги фактурно подібний до глини (по дорозі герої таки завітають до справжнього гончара) і знову режисерка наповнює зміст кадру символом, і цього разу опосередкованим. Із глини народжується нова форма й нова сутність матеріалу – натяк на зародження почуттів між Любою та шофером Михайлом.

Візуальні компоненти фільму «Пізнаючи білий світ», на яких досі наголошувалося, покликані надати додаткових смислів любовній історії, також підсилити суто мелодраматичні аспекти.

Знакова система фільмів Муратової поєднує загальнофілософські смисли з оригінальним режисерським світоглядом, а мелодраматизм часто слугує

засобом репрезентації необхідних ідей. Деякі сцени фільму за драматургією є саме мелодраматичні, Муратова відповідно маркує їх, вдаючись до універсальних символів. До прикладу, у сцені на будівництві, коли два чоловіки з'ясовують стосунки через прихильність Люби, у кадр потрапляє червона матерія. Побутова деталь, виробничий атрибут (насправді можливо й помаранчевий) перетворюється чи то на театральну завісу, чи пурпуровий плащ тореадора, або ж відсилає до «Червоних вітрил» О. Гріна, (згодом Люба зізнається, що народилася у місті Красному). Широкий спектр смислових інтерпретацій відповідає змісту сцени і у будь-якому разі дотичний до принципів видовищності мелодрами.

Висновки. Дослідження довело опосередковане існування певних властивостей мелодрами (сюжетні модуси) в творчості К. Муратової. На матеріалі стрічок, де основним елементом змісту є любовний трикутник, виявлено тяжіння режисерки до пародіювання жанрових ознак мелодрами. Досліджувані роботи К. Муратової засвідчують також звернення режисера до аудиторії через мелодраматичні прийоми в кінематографічних засобах виразності, що спонукають до співпереживання події, підсиленню емоційності сцени, співчуття героям тощо. Також наголошено на тому, що властиві мелодраматизмові художні прийоми не обмежуються жанром мелодрами і спроможні розповсюджуватися на різні жанри й напрями кіномистецтва.

Список посилань

- Абдуллаева, З., 2008. *Кира Муратова: искусство кино*. Москва: Новое литературное обозрение.
- Балухатый, С.Д., 1990. Поэтика мелодрамы. *Вопросы поэтики*. Ленинград: Издательство Ленинградского государственного университета.
- Бентли, Э., 1978. *Жизнь драмы*. Перевод с английского В. Воронина. Москва: Искусство.
- Дымшиц, Н.А., 1979. Под чужим именем (Метаморфозы мелодрамы). *Жанры кино*. Москва: Искусство, с.155-171.
- Журавльова, Т.В., 2016. *Мелодраматизм в українській екранній культурі*. Кандидат наук. Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського НАН України.
- Золоєва, Д., 2015. Естетика абсурду як елемент кіносвіту Кіри Муратової. *Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого*, 16, с.90-91.
- Изволова, И., 1998. Звук лопнувшей струны. *Искусство кино*, [online] 8. Доступно: <<http://kinoart.ru/archive/1998/08/n8-article16>> [Дата обращения 20 августа 2018].
- Кавелти, Дж.Г., 1996. Изучение литературных формул. Перевод с английского Е.М. Лазаревой. *Новое литературное обозрение*, 22, с.33-64.
- Крутоус, В.П., 1981. О «мелодраматическом». *Вопросы философии*, 5, с.125-136.
- Муратова, К., 2018. *В цитатах: Моя мрія – зникнути, і щоб залишились лише фільми*". [онлайн] Доступно: <<https://www.bbc.com/ukrainian/features-44394483>> [Дата звернення 20 серпня 2018].
- Оверина, К.С., 2014. К вопросу о мелодраматизме в ранней прозе А. П. Чехова. *Вестник Ленинградского государственного университета им. А. С. Пушкина*, 1 (2), с.18-27.

- Плохотнюк, Т.Г., 1990. *Русская советская мелодрама 20-х годов* (поэтика и типология): автореф. дис. канд. филол. наук. Томск.
- Погребняк, Г.П., 2014. Світоглядні засади художнього відтворення картини світу. Модель інтелектуального авторського кіно. *Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури*. Київ: Міленіум, 32, с.26-35.
- Сидоренко, В. ред., 2006. *Нариси з історії кіномистецтва України*. Київ: Інтертехнологія.
- Степанов, А.Д., 2001. Психологія мелодрами. *Драма и театр*, 2, с.38-51.
- Сторі, Дж., 2005. *Теорія культури та масова культура*. Переклад з англійської С. Савченко. Киев: Акта, 357 с.
- Сваровская, А.С., 2009. Мелодраматическая составляющая драматургии М. Горького 1900-х годов. В: *Русская литература в XX веке*, 10: Поэтика драмы в литературе XX века, с.22-46.
- Чміль, Г., 2003. Авторське кіно Кіри Муратової. *Мистецтвознавство України*, 3, с.341-349.
- Ямпольский, М., 2007. Муратова: Три фильма о любви. *Киноведческие записки*, 82, с.90-115.

References

- Abdullayeva, Z., 2008. *Kyra Muratova: yskusstvo kyno* [Kira Muratova: the art of cinema]. Moscow: Novoe lyteraturnoe obozrenye.
- Baluhatiy, S.D., 1990. Poetika melodramy [Poetics of melodrama]. *Voprosy poetiki*. Leningrad: Leningrad State University Publishing House.
- Bentley, E., 1978. *Zhizn dramy* [Life of the Drama]. Translated from english by V. Voronin. Moscow: Yskusstvo.
- Dimshyts, N.A., 1979. *Pod chuzhym ymenem* [Under a false name (Metamorphosis melodrama)]. Moscow: Yskusstvo.
- Zhuravliova, T.V., 2016. *Melodramatyzm v ukrainskii ekrannii kulturi* [Melodramatism in Ukrainian Screen Culture]. D.Ed.Institute of Art Studies, Folklore Studies and Ethnology. M.T. Rilsky NAS of Ukraine.
- Zoloeva, D., 2015. Estetyka absurdu yak element kinosvitu Kiry Muratovoi [Aesthetics of absurd as the element of Kira Muratova's cinemaworld]. *Naukovi visnik Kyivskogo natsionalnogo universitetu teatru, kino i telebachennia imeni I. K. Karpenka-Karogo*, 16, pp.90-91.
- Izvolova, I., 1998. Zvuk lopnuvshey strunyi [Sound of broken string]. *Yskusstvo kyno*, 8. Available at: <<http://kinoart.ru/archive/1998/08/n8-article16>> [Accessed 20 August 2018].
- Kavelti, Dzh.G., 1996. Izuchenie literaturnykh formul [Study of literature formula]. Translated from English by E.M. Lazareva. *Novoe literaturnoe obozrenie*, 22, pp.33-64.
- Krutous, V.P., 1981. O «melodramaticheskoy» [About «melodramatic»]. *Voprosy filosofii*, 5, pp.125-136.
- Muratova, K., 2018. *V tsytatakh: Moia mriia – znyknuly, i shchob zalyshylys lyshe filmy* [quotes: "My dream is to fade away and only films to leave"]. Available at: <<https://www.bbc.com/ukrainian/features-44394483> 7th of June> [Accessed 20 August 2018].
- Overina, K.S., 2014. K voprosu o melodramatyzme v rannei proze A. P. Chekhova [To questions about melodramatics in early prose of A.P. Chekhov]. *Vestnyk Leningradskoho hosudarstvennogo unyversyteta im. A. S. Pushkina*, 1 (2), p.18-27.
- Plohotniuk, T.G., 1990. *Russkaia sovetskaia melodrama 20-kh hodov (poetyka y typolohyia)* [Russian soviet melodrama of the twenties (poetics and typology)]. Extended abstract of candidate's thesis. Tomsk.

- Pogrebniak, G.P., 2014. Svitohliadni zasady khudozhnogo vidtvorennia kartyny svitu. Model intelektualnoho avtorskoho kino [World-view principles of artistic reproduction of the world picture. The model of intellectual auteurist cinema]. *Aktualni problemy istorii, teorii ta praktyky khudozhnoi kultury*. Kyiv: Milenium, 32, pp.26-35.
- Sydorenko, V. ed., 2006. *Narysy z istorii kinomystetstva Ukrainy* [Essays on the history of cinema in Ukraine]. Kyiv: Intertekhnolohiia.
- Stepanov, A.D., 2001. Psykholohyia melodramy [Psychology of melodrama]. *Drama y teatr*, 2, p.38-51.
- Stori, Dzh., 2005. *Teoriia kultury ta masova kultura* [The theory of culture and mass culture] Translated from english by S. Savchenko. Kiev: Akta.
- Svarovskaya, A.S., 2009. Melodramatycheskaia sostavliaiushchaia dramaturhiya M. Gorko 1900-kh [Melodramatic part of M. Gorky's dramatic art of the 1900th]. In: *Russkaia lyteratura v XX veke*, 10. Poetics of drama in literature in the XX century. p. 22-46.
- Chmil, G., 2003. Avtorske kino Kiry Muratovoi [Auteurist cinema of Kira Muratova]. *Mistetstvoznavstvo Ukraini*, 3, p. 341-349.
- Yampolsky, M., 2007. Muratova: Try fylma o liubvy [Muratova: Tree films about love]. *Kynovedcheskye zapysky*, 82, p. 90-115.

© Журавльова Т., 2018

Стаття надійшла до редакції 24.08.2018